

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ต่อความรู้และการปฏิบัติของผู้ดูแลเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม 3 งานการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2544 จำนวน 15 ราย กลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกเข้ามาคุณสมบัติตามเกณฑ์ซึ่งได้แก่ เป็นผู้ดูแลเด็กตลอดระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล ทราบว่าเด็กที่ตนเองดูแลมีการติดเชื้อเอชไอวี สามารถสื่อสารฟังและพูดได้ตอบภาษาไทยได้ดีและยินดีร่วมมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย วัตถุประสงค์เรื่องการป้องกันการติดเชื้อในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทดลองใช้กับผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีซึ่งเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลนครพิงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินความรู้และแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวี ได้ผ่านการตรวจสอบพบว่ามีค่าความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิและค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.86 และ 0.89 ตามลำดับ แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.77 ส่วนแบบประเมินการปฏิบัติของผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีมีค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องของการสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีเท่ากับ 1.0

วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยภายในสัปดาห์แรกผู้วิจัยได้ประเมินการปฏิบัติของผู้ดูแลเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวี หลังจากการประเมินการปฏิบัติก่อนการทดลองเสร็จสิ้น ก่อนการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ผู้วิจัยได้ประเมิน

ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวี โดยให้ทำแบบประเมินความรู้ หลังจากคู่มือทัศนคติแบบแล้วผู้วิจัยได้ประเมินความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีทันทีและประเมินความรู้หลังการคู่มือทัศนคติแบบ 1 สัปดาห์ ส่วนการประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีผู้วิจัยได้ประเมินอีกครั้งหนึ่งภายใน 1 สัปดาห์หลังการคู่มือทัศนคติแบบ เมื่อเก็บข้อมูลจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดจึงนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยความรู้ของผู้ดูแลเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลหลังจากการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ทันที สูงกว่าก่อนการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. คะแนนเฉลี่ยความรู้ของผู้ดูแลเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลหลังจากการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ 1 สัปดาห์ สูงกว่าก่อนการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. คะแนนเฉลี่ยความรู้ของผู้ดูแลเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลหลังจากการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ 1 สัปดาห์ ไม่แตกต่างจากหลังการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ทันที
4. คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติของผู้ดูแลเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลหลังจากการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ สูงกว่าก่อนการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การเสนอตัวแบบสัญลักษณ์สามารถทำให้ผู้ดูแลมีความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีที่ถูกต้องเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติพยาบาล บุคลากรพยาบาลควรมีการนำคู่มือทัศนคติแบบสัญลักษณ์มาเป็นแนวทางในการให้ความรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ดูแลเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาล

2. ด้านการบริหารควรรนำเสนอผลการวิจัยต่อหัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวช-
ศาสตร์และหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เพื่อสนับสนุนอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์
เช่น เครื่องเล่นเทปวีดิทัศน์ โทรทัศน์ ห้องวีดิทัศน์ที่เป็นสัดส่วน เป็นต้น

3. ด้านการศึกษาวิจัย ควรรนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและการ
วิจัยทางการพยาบาลเกี่ยวกับการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ดูแลด้าน
อื่นๆ หรือนำวีดิทัศน์ตัวแบบนี้ไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ดูแลเด็กติดเชื้อเอชไอวีที่อยู่ในชุมชน เป็นต้น
นอกจากนี้ควรมีการศึกษาซ้ำในเรื่องเดียวกันนี้แต่มีการปรับรูปแบบการวิจัยให้ศึกษาในกลุ่ม
ตัวอย่างจำนวนมากขึ้นและมีการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนที่ดีของประชากร รวมทั้ง
ควรปรับรูปแบบเป็นการวิจัยชนิดที่มีกลุ่มควบคุมโดยจัดให้กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแต่ละคูมี
ลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุดเพื่อลดความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบ
คุมลงให้น้อยที่สุด ตลอดจนขจัดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากเครื่องมือและการวัด โดยการใช้เครื่อง
มือที่มีความตรงและความเที่ยงในการวัดที่สูง ผู้ที่วัดควรมีความชำนาญในการใช้เครื่องมืออื่นๆ
และควรขจัดความลำเอียงในการวัดโดยการให้ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้วัดแทนและไม่มีการบอกให้ผู้วัด
ทราบว่าการวัดไหนเป็นกลุ่มควบคุมหรือกลุ่มทดลอง เป็นต้น จากการปรับจำนวนวิธีการเลือกกลุ่ม
ตัวอย่างและการปรับรูปแบบการวิจัยดังกล่าวจะทำให้คำตอบของการวิจัยมีความถูกต้องตรงกับ
ความเป็นจริงมากขึ้น และสิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือควรมีการศึกษาถึงความคงอยู่ของความ
รู้และการปฏิบัติโดยมีการติดตามผลของการเสนอตัวแบบนี้ในระยะยาว เช่น 2 สัปดาห์ 1 เดือน และ
3 เดือน หรือติดตามศึกษาขณะที่ผู้ป่วยกลับไปอยู่ที่บ้าน เป็นต้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการวิจัยที่เป็นแบบกึ่งทดลองชนิดหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนหลัง
โดยไม่มีกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นแบบการวิจัยที่ไม่มีการควบคุมตัวแปรภายนอกที่อาจมีผลต่อความรู้และ
การปฏิบัติของผู้ดูแล เช่น อายุ ประสบการณ์การดูแลเด็กติดเชื้อเอชไอวี ประสบการณ์การได้รับ
ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาส การเกิดการเรียนรู้เองตามพัฒนาการของกลุ่ม
ตัวอย่าง อาจทำให้มีความตรงภายในของการวิจัยลดลง นอกจากนั้นสภาพการณ์ต่างๆ ในช่วงที่ทำ
การเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การที่ทางโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ได้นำเอาระบบการประกัน
คุณภาพมาใช้ทำให้มีความตื่นตัวในการให้ความรู้และสุขศึกษาแก่ผู้ป่วยและผู้ดูแลมากขึ้น ตลอดจน
การที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลเมื่อนักศึกษาขึ้นฝึก
ปฏิบัติงานอาจจัดการสอนสุขศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการติดเชื้อฉวยโอกาสในผู้ป่วย
เด็กติดเชื้อเอชไอวี อาจมีผลทำให้ความตรงภายนอกของการวิจัยลดลง สิ่งเหล่านี้อาจทำให้มองได้ว่า

การที่ผู้ดูแลมีความรู้เพิ่มขึ้นและมีการปฏิบัติที่ถูกต้องมากขึ้นอาจเป็นผลมาจากตัวแปรภายนอกที่ไม่ได้ควบคุมร่วมกับสถานการณ์ดังกล่าว รวมไปถึงอาจเกิดข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยไปอ้างอิงถึงผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีทั่วไปได้

2. การวิจัยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยไม่ได้สุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนค่อนข้างน้อย จากการที่เด็กติดเชื้อเอชไอวีอาจมีอาการรุนแรงและเสียชีวิต ในระหว่างที่ทำวิจัยทำให้ข้อมูลสูญหาย นอกจากนี้ผู้ปกครองเด็กโดยเฉพาะบิดามารดาที่มีการติดเชื้อเอชไอวีเช่นกันอาจมีอาการรุนแรงจนไม่สามารถมาดูแลผู้ป่วยเด็กขณะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลได้ หรือบิดามารดาเสียชีวิต ดังนั้นผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กขณะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจึงไม่ใช่คนเดียวที่ตลอดระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล สิ่งเหล่านี้ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้ อาจเป็นตัวแทนของประชากรที่ไม่ดีนัก ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยไปอ้างอิงถึงประชากรผู้ดูแลผู้ป่วยเด็กติดเชื้อเอชไอวีทั่วไปได้เช่นกัน